VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Komission tiedonanto talouspolitiikan koordinaation arvioinnista

Taustaa uudistukselle

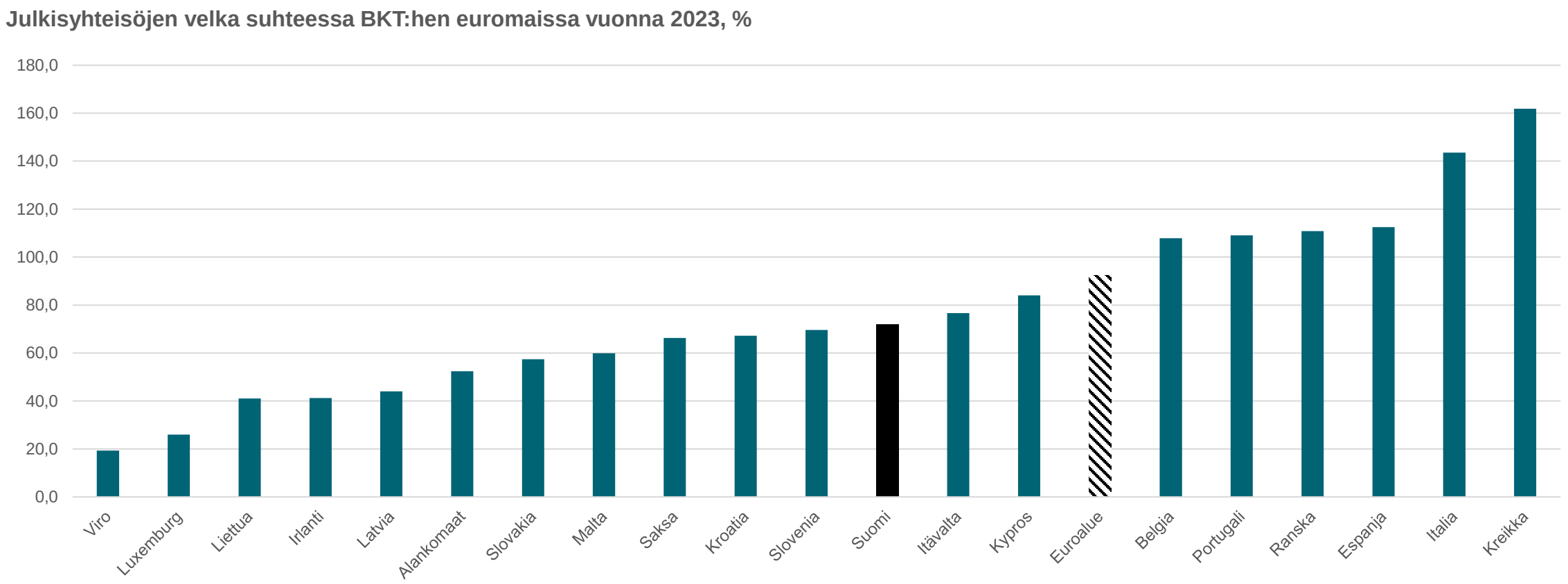

Komission suuntaviivat uudeksi malliksi

- Jäsenmaat tekevät (EU-kriteerein) finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman, jossa
  - vähintään 4 vuoden sopeutusura
  - alijäämä pysyy uskottavasti 3 prosentin alla
  - ura esitetään nettomenourana, joka ankkuroidaan julkiseen velkaan
  - sopeutusuran lisäksi jäsenmaat esittävät rakenteellisia uudistuksia ja investointeja
  - jäsenvaltiot voisivat hakea pidempää sopeutusaikaa (3 vuoden pidennys), jos ne sitoutuvat merkittäviin rakenteellisiin uudistuksiin ja investointeihin – näistä neuvoteltaisiin komission kanssa
- Komissio tekisi suunnitelman alussa ehdotuksen jäsenmaan viiteurasta julkisen talouden menoille, joka pohjautuisi komission velkakestävyysanalyysiin

Komission malli (jatkoa)

- Jäsenmaat tekisivät suunnitelmat samanaikaisesti, mutta niitä olisi mahdollista päivittää hallitusten vaihdosten yhteydessä tai pidentää hallituskauden pituisiksi
- Neuvosto hyväksyy suunnitelman ja jäsenmaan julkisen talouden uran (nettomenourana)
- Neuvoston hyväksymä julkisen talouden ura sitoo vuosibudjetteja
- Itsenäisten finanssipolitiikan valvojien (Suomessa VTV) roolia voitaisiin kasvattaa

Toimeenpano: seuranta

- Seuranta on riskiperusteista eli vähemmän seurantaa velkatasoltaan vähäriskisille maille
  - Velkakestävyysanalyysin pohjalta kolme riskiryhmää:
    - Korkeat julkisen velan haasteet: velka on korkealla tasolla, uhkaa kasvaa lähivuosina ja/tai sopeutukselle ei ole tilaa
    - Keskitason julkisen velan haasteet: velka on laskevalla uralla tai vakautuu alle 90 prosentin BKT:sta
    - Matalat julkisen velan haasteet: velka on alle 60 % BKT:sta tai laskee kohti tätä keskipitkällä aikavälillä
- Seurannan kohteena ovat poikkeamat neuvoston hyväksymältä sopeutusuralta
- Seurannan välineet:
  - Vuosittaiset edistymisraportit
    - kattavat finanssipolitiikan, rakenteelliset uudistukset ja investoinnit
  - Euromaiden DBP:t säilytetään

Toimeenpano: menettelyt

- Ennaltaehkäisevässä osassa varoitus tai suositus jäsenmaan poiketessa polulta
- Korjaavassa osassa (EDP)
    - alijäämään perustuva liiallisen alijäämän menettely (EDP) ennallaan
    - 60 % viitearvon ylittäville jäsenvaltioille avattaisiin velkaan perustuva EDP, jos ne poikkeavat neuvoston hyväksymältä julkisen talouden kehitysuralta
        - selkeät laukaisevat tekijät, ml. kontrollitilien perustaminen, joilla tarkkailtaisiin kumulatiivisia poikkeamia → toistuvat pienet poikkeamat säännöistä summautuisivat suuremmaksi poikkeamaksi vuosien kuluessa
        - alkuperäiselle (tai neuvoston hyväksymälle uudelle) uralle palaaminen ja sovitun noudattaminen tietyn aikaa johtaisi menettelyn päättämiseen
- Uudistusten ja investointien toteutumista valvomaan kehitettäisiin ”uusi työkalu”, joka antaisi EU:lle mahdollisuuden korjata suunnitelman sopeutusuraa, mikäli jäsenvaltio ei toteuta sovittuja uudistuksia ja investointeja

Toimeenpano: sanktiot

- Nykyisten rahallisten sanktioiden käyttämisen kynnystä madallettaisiin alentamalla sanktioiden suuruutta
- RRF- ja rakennerahastoasetuksiin sisältyvä ehdollisuus säilytettäisiin
- Mainehaittoihin perustuvien sanktioiden käytön lisäämistä voisi tutkia
    - esimerkiksi: jäsenvaltioiden ministerit joutuisivat esittelemään Euroopan parlamentissa toimia, joilla vastataan liiallisen alijäämän menettelyn puitteissa annettuihin suosituksiin
- Uudessa työkalussa uudistusten ja investointien toimeenpanemiseksi olisi mahdollisuus määrätä euromaille rahallisia sanktioita.

Mikä muuttuu?

- Asteittaisemman julkisen talouden sopeutuksen vastineena tiukempaa julkisen talouden valvontaa
- Julkisen talouden suunnittelu
  - Uutta: jäsenmaiden keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat
    - nettomenoura, jota rajoittaa KOM:n julkaisema viiteura 4 vuodelle
    - 3 vuoden lisäsopeutusaika sitoutumalla rakenteellisiin uudistuksiin ja investointeihin
- Säännöt
  - viitearvot 3 & 60 säilyvät
  - poistetaan velkasääntö (1/20), rakenteellinen jäämä → korvataan nettomenouralla
- Menettelyt
  - EDP säilyy, mutta velka-EDP:n käynnistämisen perusteet muuttuvat
  - merkittävän poikkeaman menettely (SDP) poistetaan
  - uusi menettely maille, jotka eivät toteuta pidemmän sopeutusuran vastikkeeksi sovittuja uudistuksia ja investointeja
- Sanktiot
  - rahalliset sanktiot pysyvät edelleen ja niitä voitaisiin määrätä euromaille myös uudessa uudistuksia ja investointeja koskevassa menettelyssä
  - mainehaittasanktioita mietitään

Makrotaloudellinen epätasapainojen menettely

- Menettelyä kehitettäisiin ennaltaehkäisevämmäksi sekä arvioimaan dynaamisia vaikutuksia.
- Uudistuksessa tavoiteltaisiin myös EU-tason ja euroalueen ulottuvuuden lisäämistä epätasapainojen tarkasteluun.
- Omistajuutta kehitettäisiin lisäämällä dialogia jäsenmaiden kanssa
- Liiallista epätasapainoa koskeva menettely (EIP) säilytettäisiin, mutta tutkittaisiin erilaisia käynnistämisen perusteluja
  - parempi integrointi finanssipolitiikan kehikon kanssa
- Komissio tavoittelee finanssipoliittisen ja makrotaloudellisen seurannan parempaa integroimista

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Suomen alustavia kantoja komission ehdotukseen

Keskipitkän aikavälin suunnitelma (1)

- Omistajuus
  - tehdään uuden hallituksen aloittaessa toimikautensa hallituskaudeksi ja uudella hallituksella on aina oltava mahdollisuus muuttaa suunnitelmaa
  - varauksellinen suhtautuminen kahdenvälisiin neuvotteluihin komission kanssa
  - *”Kansallisen omistajuuden kannalta olisi keskeistä, että kansalliset demokraattiset prosessit huomioidaan suunnitelmien valmistelussa ja niiden muuttamisessa sekä uudistus- ja investointisuunnitelmia tehtäessä. Suunnitelmista neuvoteltaessa tulisi kunnioittaa monenvälisen seurannan periaatteita jäsenmaiden tasapuolinen kohtelu varmistaen.”*

Keskipitkän aikavälin suunnitelma (2)

- Rakenteelliset uudistukset ja investoinnit
  - perusteltua, että merkittävät rakenteelliset uudistukset ja investoinnit suunnitellaan keskipitkällä aikavälillä osana julkisen talouden suunnittelua mutta varauksellisuutta siihen, että näistä tehtäisiin sitoumuksia ja käytäisiin neuvotteluja myös niissä maissa, jotka eivät hae pidempää sopeutusaikaa
  - lisäsopeutusajan pitää olla rajoitettu
  - selkeät ja läpinäkyvät vaatimukset soveltuville uudistuksille, jotta varmistetaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys
  - julkiset investoinnit rasittavat lyhyellä aikavälillä julkista taloutta, joten varauksellinen suhtautuminen niiden hyväksymiseen sopeutusaikaa pidentävinä tekijöinä
  - *”Suomen näkökulmasta keskeistä on, ettei investointeihin pohjautuva sopeutusuran pidentäminen tosiasiallisesti voisi vaarantaa julkisen talouden pitkän aikavälin velkakestävyyttä jäsenmaissa. Julkisten investointien hyväksymisen tulisi perustua huolelliseen analyysiin siitä, että ne tosiasiallisesti hillitsisivät julkisia menoja tai parantaisivat potentiaalista kasvua eivätkä syrjäyttäisi yksityisiä investointeja.”*

Yksi mittari (*single indicator*)

- periaatteessa positiivinen suhtautuminen, mutta nettomenouran yksityiskohdista ja yhteydestä velkakestävyyteen tarvitaan tarkempaa tietoa
- *”Käytettävien indikaattorien tulisi ensisijaisesti mahdollistaa yhteismitallinen näkymä jäsenvaltioiden velkakestävyydestä sekä finanssipoliittinen seuranta EU:n tasolla.”*
- erityisesti alhaisen riskitason jäsenmailla mailla tulisi olla mahdollisuus omien mittareiden käyttöön kansallisessa finanssipolitiikan ohjauksessa
- *”Komission esitystä nettomenourasta tulee tarkastella myös siitä näkökulmasta, että sääntökehikon ja siinä käytettävien indikaattoreiden on mahdollistettava suhdannetilanteeseen nähden oikeinmitoitetun finanssipolitiikan harjoittaminen.”*
- komission ajatus velkakestävyyden merkityksen korostamisesta sopeutusurien määrittelyssä on oikeansuuntainen, mutta sangen monimutkainen ja vaatii lisäselvitystä

Julkisen talouden menettelyt ja sanktiot

- alijäämään perustuvan liiallisen alijäämän menettelyn säilyttäminen nykyisellään positiivista
- velkaan perustuvan liiallisen alijäämän menettelyn selkeyttämisestä ja yksityiskohdista tarvitaan vielä lisätietoa, mutta lähtökohtia voi pitää hyvinä
- rahallisten sanktioiden säilyttäminen on perusteltua samoin ennaltaehkäisevän osan keskittyminen komission varoituksiin ja neuvoston suosituksiin
- varauksellinen suhtautuminen uuteen ehdotettuun työkaluun
  - ei vaikuta välttämättömältä eikä se yksinkertaista kehikkoa, vaan asia voitaisiin toteuttaa vakaus- ja kasvusopimuksen menettelyjen kautta
  - voidaan katsoa muodostavan pohjan mahdolliselle tulevalle finanssipoliittiselle kapasiteetille.
- *”Suomi pitää perusteltuna, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen ja kansallisten poikkeuslausekkeiden käyttöönottoa selkeytettäisiin, mutta niiden aktivoimisen tulisi olla mahdollista vain erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa.”*

Muut asiat

- Itsenäiset finanssipolitiikan valvojat:
  - *”Suomi pitää itsenäisiä finanssipolitiikan valvojia hyödyllisenä keinona tehostaa kansallisen finanssipolitiikan valvontaa mutta ei näe perusteltuna, että valvojat osallistuisivat jatkossa myös yllä mainittujen suunnitelmien laadintaan.”*
  - *”Riippumattomien finanssipolitiikan valvojien roolin tulisi olla myös jatkossa tarkoin määritelty rajoittuen uusien tehtävien osalta ensisijassa suunnitelmien toteuttamisen valvontaan.”*
- Makrotaloudellisten epätasapainojen menettely:
  - *”Makrotalouden epätasapainoilla (kuten työttömyydellä, yksityisen sektorin velkaantumisella ja rahoitussektorin vastuilla) on yhteys julkisen talouden kestävyyteen ja niiden huolellinen seuranta ja monenvälinen valvonta tulee varmistaa myös jatkossa.”*
  - *”Pääpaino tulisi olla rahaliiton vakautta vaarantavissa epätasapainoissa. Liiallisen epätasapainon menettelyn käynnistämistä ja sen suhdetta uuteen työkaluun on syytä tarkastella tarkemmin.”*

Makrotaloudellisten epätasapainojen menettely

- *”Makrotalouden epätasapainoilla (kuten työttömyydellä, yksityisen sektorin velkaantumisella ja rahoitussektorin vastuilla) on yhteys julkisen talouden kestävyyteen ja niiden huolellinen seuranta ja monenvälinen valvonta tulee varmistaa myös jatkossa.”*
- *”Suomi suhtautuu myönteisesti komission kehitysehdotukseen menettelyn aiempaa ennaltaehkäisevämmästä roolista ja sen keskittymisestä makrotalouden epätasapainoihin.”*
- *”Pääpaino tulisi olla rahaliiton vakautta vaarantavissa epätasapainoissa. Liiallisen epätasapainon menettelyn käynnistämistä ja sen suhdetta uuteen työkaluun on syytä tarkastella tarkemmin.”*

Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevä ja korjaava osa

Vakaus- ja kasvusopimus (*Stability and Growth Pact)*

Korjaava osa

(*Corrective Arm*)

- Maa on korjaavassa osassa, jos sillä on todettu olevan **liiallinen alijäämä**
- **Liiallisen alijäämän menettely** (*Excessive Deficit Procedure, EDP*) käynnistyy, jos jompikumpi tai molemmat kriteereistä rikkoutuu:
  - Alijäämä,3 % BKT:sta
  - Velka, 60 % BKT:sta tai sen tulee pienetä riittävästi ja lähestyä riittävän nopeasti viitearvoa
- Annetaan määräaika korjaamiselle
- Kun neuvosto todennut maan korjanneen liiallisen alijäämänsä, maa siirtyy ennaltaehkäisevään osaan

Ennaltaehkäisevä osa

(*Preventive Arm*)

- Maa on ennaltaehkäisevässä osassa, jos maalla ei ole todettu liiallista alijäämää
- Keskipitkän aikavälin tavoitteen (*Medium-Term Objective, MTO*) saavuttaminen
  - Määritelty rakenteellisen jäämän (*structural balance*) tason avulla
  - Suomen MTO minimitasolla, -0,5 % BKT:sta
  - Vuosittainen sopeutus kohti MTO:ta määritellään maakohtaisissa suosituksissa (*Country-Specific Recommendations, CSRs*)
- Arviointi kahdella perusteella
  - Rakenteellisen jäämän muutos
  - Menosääntö (*expenditure benchmark*)
- **Merkittävän poikkeaman menettely** (*Significant Deviation Procedure, SDP*) käynnistyy, jos todetaan merkittävä poikkeama edellisenä vuonna.

Eurooppalainen ohjausjakso

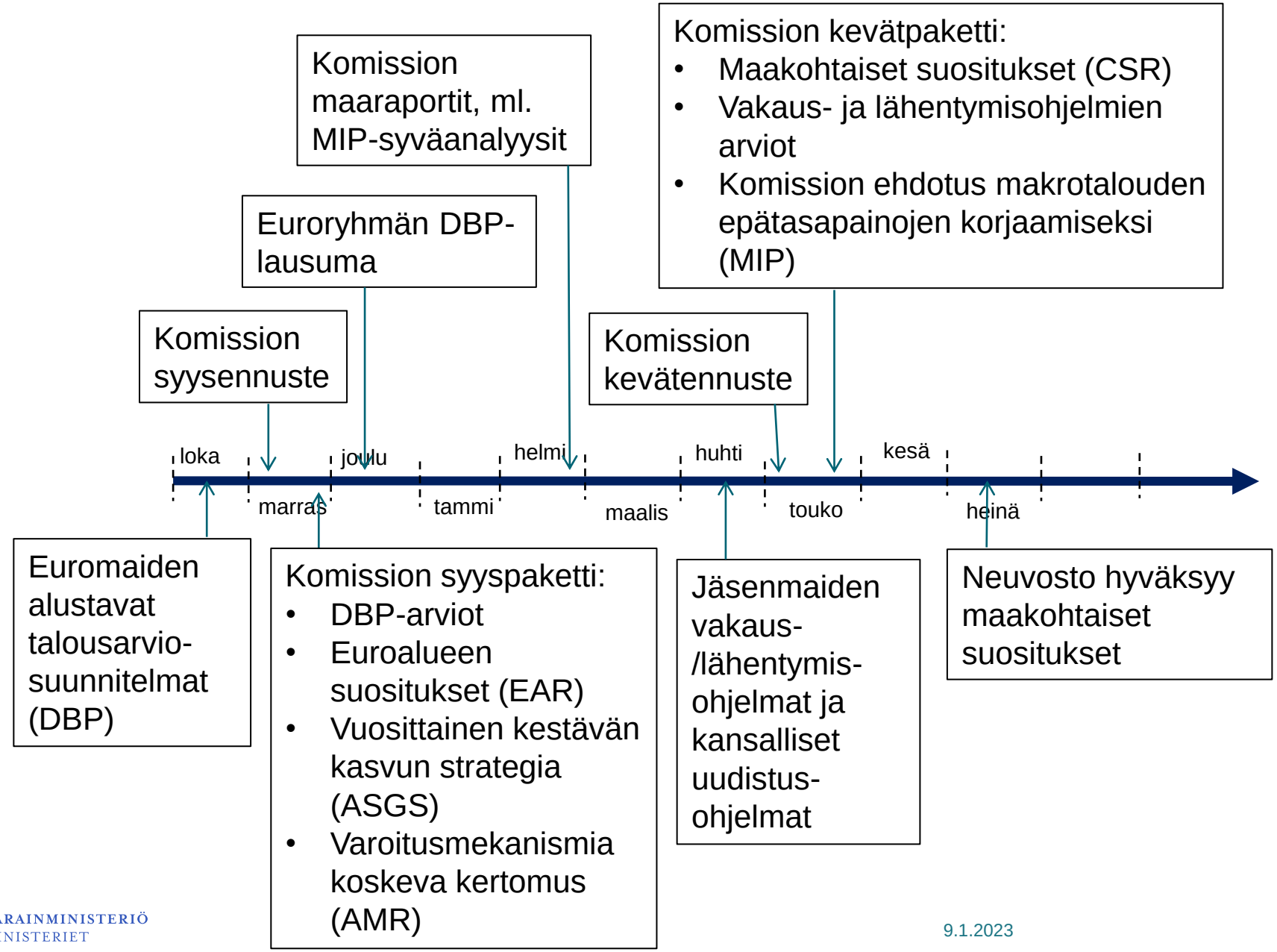
Komission maaraportit, ml. MIP-syväanalyysit
Komission kevätpaketti:
• Maakohtaiset suositukset (CSR)
• Vakaus- ja lähentymisohjelmien arviot
• Komission ehdotus makrotalouden epätasapainojen korjaamiseksi (MIP)
Euroryhmän DBP-lausuma
Komission syysennuste
Komission kevätennuste
loka
marras
joulu
tammi
helmi
maalis
huhti
touko
kesä
heinä
Euromaiden alustavat talousarvio-suunnitelmat (DBP)
Komission syyspaketti:
• DBP-arviot
• Euroalueen suositukset (EAR)
• Vuosittainen kestävän kasvun strategia (ASGS)
• Varoitusmekanismia koskeva kertomus (AMR)
Jäsenmaiden vakaus-/lähentymis-ohjelmat ja kansalliset uudistus-ohjelmat
Neuvosto hyväksyy maakohtaiset suositukset